PZCRP
WIADOMOŚCI
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO
ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
ROK III WARSZAWA, DNIA 1 KWIETNIA 1928 R. NUMER 7

WSPÓŁZALEŻNOŚĆ GOSPODARCZA PAŃSTW ŚRODKOWO-EUROPEJSKICH

Dn. 29 marca r. b. odbyło się ogólne zebranie członków Związku Przemysłu Chemicznego, z którego sprawozdanie protokularne ukaże się w następnym zeszycie „Wiadomości Przemysłu Chemicznego". Po ogólnem zebraniu, w gronie przedstawicieli przedsiębiorstw związkowych oraz licznego zespołu zaproszonych osób, odbył się referat Syndyka Izby Handlowej w Gdańsku, p. Dr. Bruno Heinemanna, na temat współzależności gospodarczej państw Europy Środkowej.

Prelegent scharakteryzował zadanie swego referatu, jako przegląd ważniejszych zagadnień gospodarczych, dotyczących krajów, położonych na północ od Alp i wysokich Tatr. Jako główne ośrodki koncentracyjne we współczesnej gospodarce Europy Środkowej — wskazał na: zgrupowanie produkcyjne średniego i dolnego Renu oraz Mozy i Skaldy, silne zgrupowanie przemysłowe na lewym brzegu górnej Elby, oraz okrąg wielkich pieców na Wschodzie, konsumujących węgiel górnośląski. Granice polityczne i celne mają poważny wpływ nietylko na całokształt zagadnień gospodarczych ośrodków przemysłowych, lecz również na poszczególne sprawy, jak na komunikację (rzeki, koleje), na harmonję pracy i wymianę towarów a nawet na robociznę. Rozwój gospodarczy Polski jest dziś w swych ogólnych przejawach silniej związany z rozwojem gospodarczym Europy Środkowej, niż to miało miejsce poprzednio.

Prelegent zwalcza mniemanie, jakoby należało wystrzegać się importu wyrobów państw sąsiednich, w celu zabezpieczenia produkcji własnej.

Gospodarczemu rozbiciu Europy Środkowej przeciwstawia się górujący nad wszystkiem rozwój gospodarczy Ameryki, która — zabezpieczona wielkim rynkiem własnym o wysokiej zdolności nabywczej—pozwala przemysłowi amerykańskiemu produkować masowo towary jednego typu. Nie należy jednak zamykać oczu na niebezpieczeństwo jednostronnych tylko potrzeb gospodarczych Stanów Zjednoczonych. W dążeniu ku najwięcej racjonalnej organizacji gospodarczej Europy Środkowej prelegent sądzi, że nie jest wadliwą koncepcja Pan-Europy lub conajmniej unji celnej środkowo-europejskiej. Wprawdzie związek gospodarczy środkowo-europejski, oparty na unji celnej, jest dziś utopją; jednakowoż jest to ciekawa koncepcja, do której zawsze trzeba się zwracać, ilekroć mowa o współpracy i porozumieniu gospodarczem Europy Środkowej.

Obniżenie ceł, zniesienie zakazów przywozu i wywozu, ułatwianie stosunków przewozowych — prowadzi do polepszenia położenia gospodarczego okręgów środkowo-europejskich, jeżeli tylko takie polepszenie jest zależne od rozwoju polityki handlowej.

W kierunku liberalizmu handlowego idą też wskazówki Międzynarodowej Konferencji Ekonomicznej w Genewie i Międzynarodowego Kongresu Izb Handlowych w Sztokholmie. Obniżenie ceł, umowy handlowe oparte na klauzuli największego uprzywilejowania, ustalanie przepisów traktatowo-prawnych na dłuższy przeciąg czasu — powinny stanowić podstawę współczesnej polityki gospodarczej.

Nowoczesna polityka kartelowa wykazuje tendencję przekraczania granic, rozdzielających jednostki gospodarcze. Współczesne kartele powstały wprawdzie w krajach oddzielonych barjerą celną, jednak dążą do przekroczenia granic politycznych, aby przeciwstawić się konkurencji zamorskiej. Jest to dowodem solidarności interesów ogólno-europejskich. Prelegent apeluje do rządów Europy Środkowej, aby nie regulowały sztucznie handlu zagranicznego, oraz nie tworzyły sztucznie gospodarczej odbudowy państw. Wskazuje on, że polska polityka gospodarcza pod kierownictwem p. Ministra Kwiatkowskiego — przez zniesienie większej części zakazów przywozu—uczyniła krok naprzód w kierunku rozwoju gospodarczego kraju.

Aczkolwiek idee, rzucone przez p. Dr. Heinemanna, nie we wszystkiem idą po linji polityki polskich sfer gospodarczych, — co podkreślił w swem przemówieniu prowadzący zebranie Prezes Związku, p. Dr. Józef Landau, — to jednak są ujęte w sposób nader interesujący. To też zebrani gorąco podziękowali prelegentowi za wygłoszony referat, dorzucający wiele cennych myśli do aktualnego dziś zagadnienia, streszczającego się w zapytaniu: „polityka protekcyjna, czy wolnohandlowa?"

Z PRZEMYSŁU GUMOWEGO

Polskie fabryki wyrobów gumowych rozwijają się korzystnie. Po zlikwidowaniu jednostek słabszych, bądź wykazujących mniejszy rozpęd, pozostałe nietylko utrzymują dotychczasową produkcję, lecz rozszerzają ją, ogarniając równocześnie nowe działy fabrykacji.

Obecnie mamy do zanotowania fakt uruchomienia przez jedno ze zrzeszonych w Związku Przemysłu Chemicznego przedsiębiorstw, mianowicie przez Sp. Akc. „Pepege" w Grudziądzu — drugiej z kolei fabryki w Wąbrzeźnie, gdzie wyrabiane są tkaniny gumowane i płaszcze nieprzemakalne. Fabryka ta mieści się w nabytych przez Spółkę budynkach dawnej „Pomorskiej Fabryki Kapeluszy". Ilość robotników, zatrudnionych w obydwu fabrykach, przewyższa dziś liczbę 3.000 osób, zaś produkcja wynosi ok. 25.000 par obuwia gumowego i ok. 2.000 płaszczy dziennie.

Inne zrzeszone fabryki, jak Sp. Akc. „Kauczuk" w Bydgoszczy, Sp. Akc. „Wolbrom" w Wolbromiu, Sp. Akc. „Wargum" w Warszawie i Fabryka „Leonowit" w Łodzi, podobnie rozwijają szeroko zakreśloną działalność, czyniąc import zagranicznych wyrobów gumowych prawie zupełnie zbędnym.

Jest to rzecz tem więcej zasługująca na specjalne wyróżnienie, że niemal wszystkie polskie fabryki gumowe są placówkami młodemi, mają za sobą po kilka tylko lat działalności przemysłowej, a jednak potrafiły — mimo ciężkich chwil dla polskiej wytwórczości — przetrwać lata kryzysu i stanąć na mocnych podstawach gospodarczych.

Z radością też witamy wznowienie pracy warszawskiej fabryki wyrobów gumowych, działającej w zakresie t. zw. „ gumy maczanej" — mianowicie Sp. Akc. „Guma — Rubber". Fabryka ta, unieruchomiona w okresie niesprzyjającej konjunktury, dziś rozpoczęła działalność przemysłową i przystąpiła ponownie w charakterze członka do Związku Przemysłu Chemicznego.

PRACA SPOŁECZNA W PRZEMYŚLE

W okresie od 8 do 13 lipca r. b. odbędzie się w Paryżu Pierwsza Międzynarodowa Konferencja Pracy Społecznej („Conférence Internationale du Service Sociale") t. zw. „Quinzaine Sociale", poświęcona zagadnieniom pracy społecznej, przyczem jednym z najważniejszych tematów obrad jest dziedzina pracy społecznej w przemyśle.

Przez cały czas trwania Konferencji otwarta będzie Wystawa, mająca na celu zobrazowanie, co zostało dotychczas zdziałane w dziedzinie opieki społecznej przez kraje, uczestniczące w Konferencji.

Nie ulega wątpliwości, że kraje te dołożą starań do imponującego zademonstrowania swego dorobku pracy społecznej i obeślą bogato dział urządzeń fabrycznych dla robotników, jako jedną z głównych dziedzin tej pracy.

Zrozumiałe jest, że ubogi w kapitały przemysł polski nie jest w stanie narazie dorównać w tej dziedzinie bogatym przemysłom zagranicznym, niemniej jest rzeczą ze wszech miar pożądaną wykazać, iż mimo ciężkiego położenia naszego przemysłu — posiada on zrozumienie potrzeby i doniosłości odpowiednich urządzeń, które w miarę swych ograniczonych możliwości usiłuje u siebie wprowadzić.

Zorganizowaniem udziału Polski w Wystawie, o której mowa, zajmuje się Komitet Polski Pierwszej Międzynarodowej Konferencji Pracy Społecznej, który prosi o nadsyłanie w terminie do dnia 15 kwietnia r. b. pod adresem Polskiego Komitetu Pomocy Dzieciom (Warszawa, Jasna 11) dużych i pięknych fotografij domów robotniczych, żłobków, ochron, jadalni, szatni, łazienek, poradni, kursów dokształcających i innych urządzeń dla robotników i ich rodzin przy fabryce; fotografje powinny być opatrzone napisami objaśniającemi w językach polskim i francuskim, ew. angielskim.

Sądzimy, że ze względów o których mowa wyżej, nasze sfery gospodarcze winny się zainteresować zabiegami Komitetu i prosimy zrzeszone przedsiębiorstwa, aby zechciały gorąco zająć się tą sprawą.

O wszelkie bliższe informacje należy zwracać się bezpośrednio do Komitetu Polskiego Pierwszej Międzynarodowej Konferencji Pracy Społecznej pod wyżej wskazanym adresem.

KRONIKA

Podobnie, jak co roku, Związek Przemysłu Chemicznego zwrócił się do zrzeszonych przedsiębiorstw z prośbą o zgłoszenie praktyk wakacyjnych dla studentów szkół akademickich i średnich szkół zawodowych. Sprawa ta w roku bieżącym ma już charakter palący, gdyż w 100-u należących do Związku fabrykach chemicznych należy umieścić pareset studiujących osób. Dlatego też kładziemy na tę sprawę specjalny nacisk, prosząc zrzeszone przedsiębiorstwa, aby zechciały przyjąć w roku bieżącym możliwie dużą ilość praktykantów.

Po półtorarocznych staraniach, Ministerstwo Komunikacji uwzględniło żądanie olejarni obniżenia taryf przewozowych na nasiona oleiste, sprowadzane z Wileńszczyzny. Z uwagi na bardzo daleką przestrzeń rynku surowców do fabryk, koszt przewozu kalkulował się dotąd niezmiernie wysoko. Obecnie Min. Komunikacji stwarza nowy system taryf kolejowych przez ustalenie jednolitej opłaty na przestrzeniach od 400 do 700 km., czyli koszt przewozu będzie jednakowy zarówno na przestrzeni 400 jak i 700 km. W ten sposób rynek surowców został taryfowo zbliżony do olejarni. Ulga przyznana przez Ministerstwo nie rozwiązuje jeszcze innych zagadnień, gdyż wobec braku nasion oleistych w kraju, znaczne ilości sprowadzane są z zagranicy i konieczne jest stworzenie stawek ulgowych również dla nasion importowanych.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 30 z dn. 15 marca r. b. ukazało się pod poz. 281 Rozporządzenie Ministrów Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości w porozumieniu z Min. Przemysłu i Handlu i Min. Skarbu z dn. 22 lutego 1928 r. o wyrobie, obrocie i przechowywaniu eteru etylowego.

Rozporządzenie to zawiera szereg ograniczających postanowień, zwłaszcza w dziedzinie sprzedaży eteru i wchodzi w życie w dwa miesiące po ogłoszeniu, t. j. dn. 15 maja r. b.

W Dz. Ust. Nr. 34 z dn. 22 marca r. b. ukazało się pod poz. 318 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 16 marca 1928 r. o sprzedaży nawozów sztucznych.

Rozporządzenie to określa sposób reklamowania i sprzedaży nawozów sztucznych oraz zawiera postanowienia karne w wypadku przekroczenia przepisów Rozporządzenia. Rozporządzenie wchodzi w życie w 6 miesięcy po ogłoszeniu, t. j. dn. 22 września r. b.

W Dz. Ust. Nr. 35 ukazały się pod poz. 323 i 324 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych oraz o umowie o pracę robotników.

Rozporządzenie to normuje ostatecznie ważne zagadnienia wzajemnego stosunku pracodawcy do pracownika, obejmując właściwemi przepisami całokształt spraw, wynikających z tego stosunku.

Rozporządzenia wchodzą w życie w 4 miesiące po ogłoszeniu, t. j. dn. 23 lipca r. b. na całym terenie Rzeczypospolitej z wyjątkiem Śląska, gdzie należy uzyskać jeszcze decyzję Sejmu Śląskiego.

W Dz. Ust. Nr. 36 z dn. 24 marca r. b. ukazało się pod poz. 340 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o niektórych zmianach ustaw górniczych.

Rozporządzenie to stanowi, że sól kuchenna, sole potasowe, magnezowe i borowe oraz solanki stanowią własność Państwa, nie zaś właściciela gruntu, gdzie znajdują się te minerały. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

W Dz. Ust. Nr. 36 z dn. 24 marca r. b. ukazało się pod poz. 343 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o dozorze nad artykułami żywności i przedmiotami użytku.

Rozporządzenie to jest ramową ustawą żywnościową, do której wydane będą szczegółowe przepisy wykonawcze w zakresie artykułów żywności i przedmiotów użytku. Rozporządzenie wchodzi w życie w 3 miesiące po ogłoszeniu, t. j. dn. 24 czerwca r. b.

W Dz. Ust. Nr. 37 z dn. 25 marca r. b. po poz. 350 ukazało się Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o sądach pracy.

Rozporządzenie to powołuje sądy pracy do rozstrzygania sporów cywilnych, wynikających ze stosunku pracy i nauki zawodowej pomiędzy pracodawcami i pracownikami. Sąd składa się z przewodniczącego i zastępcy, mianowanych przez Ministra Sprawiedliwości oraz z 10-ciu ławników, powołanych w równej liczbie z dwu grup: pracodawców i pracowników.

Rozporządzenie wchodzi w życie w 3 miesiące od dnia ogłoszenia, t. j. dn. 25 czerwca r. b. i obowiązuje na obszarze sądów apelacyjnych: warszawskiego, krakowskiego, lubelskiego, lwowskiego i wileńskiego oraz sądu okręgowego cieszyńskiego.

W Dz. Ust. Nr 38 z dn. 26 marca r. b. pod poz. 352 ukazało się Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o przerachowaniu bilansu przedsiębiorstw publicznych i prywatnych.

Rozporządzenie to stanowi, że przedsiębiorstwa publiczne i prywatne obowiązane są na dzień 1 lipca 1928 r. sporządzić majątkowy bilans brutto w złotych, których wartość określona została w Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 13 października 1927 r. (t. zw. „Rozporządzenie waloryzacyjne"). Szczegółowe zasady sporządzenia bilansu omówione są również w powołanem Rozporządzeniu.

W Dz. Ust. Nr. 39 z dn. 26 marca r. b. ukazało się pod poz. 383 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie akcyjnem.

Rozporządzenie to zawiera szczegółowe postanowienia, dotyczące sposobu ukonstytuowania oraz działalności spółek akcyjnych i wchodzi w życie dn. 1 stycznia 1929 r.

W Dz. Ust. Nr. 39 ukazało się pod poz. 384 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych.

Rozporządzenie to spowodowane zostało koniecznością dostosowania obecnej ustawy o ochronie wynalazków do podpisanej przez Polskę w październiku 1925 r. nowej Konwencji Haskiej. Obok kilku zasadniczych zmian, cały tekst ustawy został zrekonstruowany i przeredagowany.

Ważna zmiana wprowadzona została w przepisach, wyliczających jakie znaki towarowe nie mogą być rejestrowane. Dotychczasowa redakcja przewidywała, że „nie może powstać prawo wyłącznego używania znaków... które z czasem stały się znakami wolnemi, jak np. nazwy wytworów nowych, które stały się nazwami niezbędnemi w zwyczajnym obrocie". Wskutek tej dość mętnej redakcji, Trybunał Administracyjny, wbrew opinji Urzędu Patentowego, przyznawał słuszność tym firmom zagranicznym, które pragnęły rejestrować takie nazwy, jak np. „Aspiryna", „Carborundum" i t. p.

Nowa redakcja brzmi: „Nie jest ważne prawo z rejestracji znaków... które są słowami ogólnie znanemi w zwyczajnym obrocie, jako nazwy towarów, dla jakich je zgłoszono".

W „Monitorze Polskim" Nr. 69 z dn. 23 marca r. b. ukazało się pod poz. 101 Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w sprawie statutu Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, oraz pod poz. 102 zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 23 marca r. b. o wyborach do Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie.

Rozporządzenie pierwsze nadaje Izbie Handlowej w Warszawie statut, zaprojektowany przez wyłonioną uprzednio komisję, złożoną z przedstawicieli sfer gospodarczych, zaś drugie mianuje komisarzem wyborczym naczelnika Wydziału Przemysłowego Województwa Warszawskiego p. Inż. Henryka Kłodeckiego.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	420 zł.
Alkohol metylowy techniczny	250 „
„ „ czysty- 99%	— „
Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
Azotniak mielony za 1 kg % N_2 *	1,75 „
„ granulowany za 1 kg % N_2*	1,95 „
Azotan amonowy *	103.60 „
Benzen handlowy 90%	91 „
„ czysty	103 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	20 „
Chlorek cynku (ług 50%)	50 „
Chlorek wapna bielący	40 „
Chlorek wapna ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	800 „
„ pro narcosi"	1.800 „
Fenol czysty	325 „
Formalina 30%	220 „
Fosforyty rachowskie surowe	3.50 „
Gliceryna farmaceutyczna 28° Be	380 „
„ techniczna	315 „
Karbid	58—62 „
Karbolineum	45 „
Klej kostny	270 „
Klej skórny	400 „
Krezole	135 „
Kwas azotowy 30° Be. w przel. na 100% HNO_3	110 „
„ mrówkowy 85%	w złocie 140 „
„ siarkowy 66° Be	w złocie 6,98 „
„ solny bez arsenu	8 „
„ octowy techn. 30%	100 „
Mączka fosforytowa rachowska 16.5% P_2O_5	7.45—8,75 zł.
„ kostna odklejona 30% P_2O_5	18,50 „
Naftalen surowy prasowany	34,50 „
„ czysty w łuskach	65 „
Octan sodu	125 „
„ ołowiu	235 „
Oleina zwierzęca destylat	300 „
„ „ saponifikat	290 „
Oleum 20%	w złocie 10,55 „
Pirydyna czysta za 1 kg.	12 „
Smoła preparowana	28,50—29,75 „
Siarczan amonu	43 „
Siarczek sodu 60/62 %*	w złocie 40.45 „
Soda amonjakalna	26 „
„ kaustyczna	61 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	10 „
Stearyna	250 „
Superfosfat 16%	13,12—13,76 „
Toluen czysty	103 „

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Prenumerata kwartalna w kraju **zł. 3.50**, zagranicą **zł. 5.00.** Cena zeszytu pojedynczego **zł. 0.60.**
Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Ceny ogłoszeń: Cała strona zł. 150. Pół strony zł. 80. Ćwierć strony zł. 45. Jedna ósma strony zł. 30. Wiersz jednoszpaltowy zł. 5. Ogłoszenia drobne „Produkty wytwórczości krajowej", tekst trzywierszowy kwartalnie zł. 30; wiersz dodatkowy zł. 5. Członkowie Związku otrzymują od cen powyższych rabat.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 14, telefon 410-14 — Wychodzi 1-go i 15-go każdego miesiąca

Wydawca: w imieniu Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej — Dyrektor Związku, inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: inż. TADEUSZ ZAMOYSKI. — Drukarnia „Rola" J. Buriana, Mazowiecka 11